

START TO
KINDERRECHTEN

unicef
voor ieder kind

voor LERARENOPLEIDERS
en hun **STUDENTEN**

www.starttokinderrechten.be

België

partner in ontwikkeling

INHOUDSTAFEL

Ga aan de slag met Start to Kinderrechten

DOEL & WAT

Lees hier wat het doel is van Start to Kinderrechten en wat Start to Kinderrechten is.

WAAR & WIE

Ontdek hier waar je al het materiaal vindt en wie dit heeft ontwikkeld.

Ontdek 5 verschillende soorten materialen

1. GETUIGENISSEN

Dit zijn concrete getuigenissen van kinderen, jongeren, studenten en lerarenopleiders rond kinderrechten in onderwijs.

2. VISIE

Laat je inspireren over kinderrechten vanuit de link met inclusie, armoede, maatschappelijke problemen, de identiteit en rol van de leerkracht.

3. INSPIRATIEMATERIAAL

Hier vind je kant-en-klaar materiaal om met studenten aan de slag te gaan rond kinderrechten.

4. REFLECTIE

Reflecteer met jouw studenten aan de hand van concrete reflectie-werkvormen vanuit een kinderrechtenkader.

5. INFO

Verdiep je kennis over kinderrechten in het algemeen, op school en in de lerarenopleiding met deze concrete achtergrondinformatie.

DOEL

“Start to Kinderrechten” reikt lerarenopleiders inspiratie en divers materiaal aan om aan de slag te gaan met hun studenten rond de thema’s **kinderrechten en participatie** met het oog op gelijke onderwijskansen.

P3

P4

WAT IS HET?

“Start to Kinderrechten” biedt **online laagdrempelig en gebruiksvriendelijk materiaal** om met jouw studenten te werken rond kinderrechten in de opleiding of stil te staan bij kinderrechten in de opleiding.

P5

Aan de hand van getuigenissen, inspiratiemateriaal, reflectie, info en visieteksten, kan je dit thema concreet binnenbrengen in jouw opleiding.

P6

www.starttokinderrechten.be

P7

P8

P10

Lerarenopleiding HOGENT-Toekomstige leerkrachten reflecteren over “Zwarte Piet”

WAAR VIND JE AL HET MATERIAAL?

In deze **brochure** vind je een overzicht van al het materiaal "Start to Kinderrechten". Neem een kijkje in deze brochure en kies met welk onderdeel jij graag aan de slag wilt gaan.

www.starttokinderrechten.be

Op de **website** kan je per onderdeel alle informatie en materiaal kant en klaar downloaden. Zo kan je er meteen mee aan de slag in jouw opleiding.

HOE KWAM START TO KINDERRECHTEN TOT STAND?

"Start to Kinderrechten" is een **samenwerking** van AP HOGESCHOOL ANTWERPEN, HOGENT, KeKi en UNICEF België. Graag bedanken we ook het Steunpunt Diversiteit en Leren, Wouter Bulckaert, Luk Dewulf en Daniëlle Kole voor hun bijdragen. **Dank u wel voor de samenwerking!**

Download de volledige getuigenissen op www.starttokinderrechten.be

1.1. Kinderen en jongeren in België delen hun ervaringen rond gelijke kansen in onderwijs.

"**Een leerkracht is iemand met wie je kunt praten als je problemen hebt.** Die ziet als je niet goed mee bent en dan extra energie in jou steekt. Die je begrijpt, je verstaat, je thuissituatie kent en echt met ons inzit. Iemand die je even gerust laat als je het moeilijk hebt."

1.2. Studenten lerarenopleiding van de AP Hogeschool vertellen over hun bezoek aan de Kinderrechtenscholen in Londen.

"**Het effect van kinderrechten op school?** Leerlingen die de klas als hun tweede thuis, de leraar als hun tweede mama of papa beschouwen. En die **graag en gemotiveerd naar school komen.** En die zelfs na het laatste belteken twee uur blijven rondhangen binnen de schoolmuren", zegt Ismahan Khenifar, toekomstig leraar tijdens haar bezoek aan de Kinderrechtenscholen in Londen.

1.3. Het opleidingshoofd van de lerarenopleiding HOGENT basisonderwijs deelt haar ervaringen rond het starten van een kinderrechtenkader binnen een docententeam.

"We zijn nu drie jaar verder nadat eerste 'ideetje' en nu kunnen we fier terug blikken op een **nieuw traject dat we opstarten rond participatie met alle eerstejaars lerarenopleiding uit kleuter- en lager onderwijs.** We maakten op opleidingsniveau afspraken hoe kinderrechten in de leerlijn "Maatschappelijk, cultureel en internationaal participeren" ingebed is. Studenten reflecteerden ook aan de hand van een kinderrechtenkader over hun handelingen tijdens stage-activiteiten. Er kwam een opleidingsdefiniëring over krachtig onderwijs voor alle kinderen en nog veel meer."

Ontdek verschillende visies op
www.starttokinderrechten.be

2.1. Hoe ga je vanuit concrete ervaringen en in dialoog met kinderen, om met kinderrechten op school? (interview Didier Reynaert)

“Ik denk niet dat er één model is van kinderrechten dat je kan implementeren in om het even welke school. Ik zie heel veel diversiteit, afhankelijk van de schoolgeschiedenis en schoolcultuur. We vertrekken nog te veel vanuit de leerplannen, en te weinig vanuit de concrete ervaringen die kinderen elke dag meemaken.”

2.2. Hoe werk je participatief aan randvoorwaarden en hefboomen voor inclusie en kinderrechten? (interview Claudia Claes)

“Inclusief onderwijs betekent niet enkel kinderen in een inclusieve setting zetten. Je moet ook randvoorwaarden creëren om dat onderwijs zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Je moet opnieuw gaan onderzoeken wat je onderwijst, hoe je dat doet en hoe je evalueert. Dat doe je trouwens in principe voor elk kind.”

Download alle inspiratiemateriaal op
www.starttokinderrechten.be

3.1. Een overzicht van mogelijke titels voor eindwerken rond kinderrechten.

Een eindwerk over kinderrechten maken, geeft de studenten de kans om de toepassing ervan en de principes waarop ze gebaseerd zijn in de praktijk te ervaren. Zo krijgen ze een **beter begrip van de complexiteit van de relatie tussen kinderrechten en onderwijs**.

3.2. Reflect to Act: Versterk het reflectief vermogen van je studenten.

“Reflect to Act” is een pakket voor lerarenopleiders om met hun studenten stil te staan bij verschillende thema’s.

gevoelens en gedachten

stereotypen en vooroordelen

kansen

kinderrechten en participatie

gelijkenissen en verschillen

identiteit

www.reflecttoact.unicef.be

3.3. Een aanbod dat de student en de leerling centraal stelt vanuit eigen talenten die niet gaan over uitblinken, maar over wie ze echt zijn!

Studenten de kans geven om hun talenten te ontdekken, betekent dat ze die ook sneller en bewuster kunnen inzetten als toekomstig leerkracht. **Ontdek de prachtige talenten van jouw studenten en laat ze van daaruit groeien als leerkracht.** Zo geven ze vanuit deze ervaringen op hun beurt ruimte aan de talenten van hun leerlingen, die zo veerkracht ontwikkelen voor moeilijke momenten.

4.1. Studenten leren de concepten “brede school” en “kinderrechten” individueel of in groep verbinden.

AREA 2020 is een wijkgericht initiatief van stad Antwerpen dat alle kinderen en jongeren uit Antwerpen-Kiel kansen wil bieden op een succesvolle toekomst. Dit bereiken ze door een intense samenwerking met deelnemende scholen, (wijk)organisaties en ouders. **Studenten staan stil bij de 4 basisprincipes van kinderrechten en vragen zich af in welke mate deze principes in AREA 2020 worden gerealiseerd.**

4.2. Een reflectie-opdracht om met studenten stil te staan bij een Sinterklaas-en-Zwarte-Piet activiteit op school.

Elk jaar gaan er een 200-tal eerstejaars uit de lerarenopleiding Kleuter en Lager onderwijs van HOGENT naar scholen als Zwarte Piet om deel te nemen aan de Sinterklaasactiviteiten. De studenten reflecteren over hoe het Sinterklaasgebeuren in verband te brengen valt met kindbeelden als “Het onschuldige kind” en “Het economische kind”. **Tijdens deze opdracht staan ze stil bij diversiteit en zoeken ze het verband tussen kinderfeesten en kinderrechteneducatie.**

4.3. Een concreet stappenplan om met studenten te reflecteren over concrete casussen die ze tegenkomen in de praktijk.

“Werken met het stappenplan voor ethische dilemma’s was interessant. Ik had vooraf aan de studenten aangegeven dat het niet zozeer gaat om de juiste antwoorden, maar eerder over de goede discussies. **Dat werkte motiverend en leverde boeiende discussies op.”**
Liesbeth, lerarenopleider

4.4. Reflectievragen voor docenten en studenten rond kinderrechten in de opleiding.

Het is belangrijk dat de lerarenopleiding zelf een visie op kinderrechten in onderwijs en in de opleiding formuleert. **We willen de opleiding aanmoedigen zoveel mogelijk zelf op zoek te gaan naar creatieve invullingen voor de betekenis van rechten.** Daarom geven we geen pasklare antwoorden (mochten die er al zijn), maar willen we vooral vragen stellen die de opleiding aan het denken zetten, en hopelijk inspirerend zijn.

4.5. Een online meet- en reflectie-instrument voor studenten rond het omgaan met diversiteit in het onderwijs.

“DISCO – Diversiteitsscreening onderwijs” is ontwikkeld door het Steunpunt Diversiteit & Leren (SDL). **De screening heeft als doel om de basiscompetenties van de (toekomstige) leerkrachten in kaart te brengen,** in het bijzonder de competenties als attitude en bekwaamheidsgevoel van de leerkracht.

4.6. Studenten krijgen inzicht in kinderarmoede via enkele concrete werkvormen.

“DIVA - Diversiteit in Actie” is ontwikkeld door het Steunpunt Diversiteit & Leren (SDL). **Omgaan met kansarmoede vraagt (toekomstige) leerkrachten om hun referentiekaders bloot te leggen en mens- en maatschappijbeelden in vraag te kunnen stellen.** Bij deze uitdagende ontwikkeling kunnen studenten botsen op persoonlijkheidslagen en overtuigingen die in strijd zijn met de verwachtingen die de opleiding aan hen stelt.

Vind alle info op
www.starttokinderrechten.be

5.1. Basiskennis kinderrechten voor toekomstige leerkrachten

Kinderrechten bieden een kader voor reflectie waarbinnen je als leerkracht zelf kan groeien en evolueren. Door zo'n kader aan te bieden kun je als leerkracht beter inspelen op evoluties binnen de schoolcontext en in de samenleving. Vanuit een kinderrechtenbril kan je als leerkracht beter omgaan met diversiteit in de klas. Ook aandacht voor participatie als principe van kinderrechten zorgt voor een hoger welbevinden.

5.2. Kinderrechten in een notendop voor docenten lerarenopleiding

Het **Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind** is

- **universeel:** van toepassing op alle kinderen;
- **onvervreemdbaar:** men kan een kind zijn/haar rechten niet afnemen;
- **ondeelbaar:** alle rechten zijn even belangrijk.

Een kinderrechtenbenadering is een continue reflectie over de rechten van kinderen en de daaraan verbonden verplichtingen van "dutybearers" of "plicht-dragers" (namelijk: de overheid, ouders, leerkrachten ...) om de rechten van kinderen te realiseren.

5.3. Stand van zaken kinderrechten in de lerarenopleiding in Vlaanderen (onderzoek HIVA 2014)

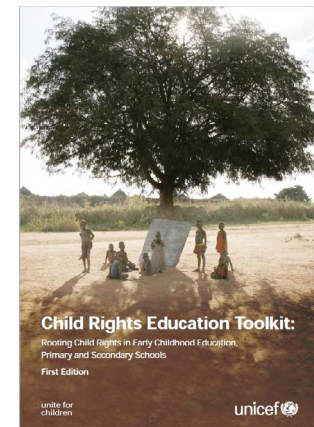
Het onderzoek heeft kunnen vaststellen dat er een brede consensus is binnen de lerarenopleiding over het belang van kinderrechteneducatie. **Binnen de toch wel 'complexe' context van de lerarenopleiding voor het lager onderwijs zien we een aantal belangrijke opportuniteiten om kinderrechteneducatie sterker aan bod te laten komen.** Deze opportuniteiten vormen de basis voor specifieke aanbevelingen.

Vind alle info op
www.starttokinderrechten.be

5.4. De Child Rights Education toolkit: CRE-toolkit

Deze toolkit van UNICEF Internationaal biedt informatie en concrete tools. Naast specifieke voorbeelden van initiatieven rond kinderrechteneducatie, kan je ontdekken hoe je een kinderrechtenbenadering strategisch integreert in onderwijs.

5.5. Kinderrechten als uitnodiging tot reflectie

Hier vragen we ons af wat kinderrechten zijn. Het zijn de mensenrechten van kinderen en jongeren. Het zijn fundamentele normen die duidelijk maken dat kinderen en jongeren als volwaardige burgers een eigen plaats hebben in onze maatschappij. Net als mensenrechten zijn kinderrechten erop gericht sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid te realiseren. We zien kinderrechten als een hefboom om sociale verhoudingen te veranderen. We gaan ook dieper in op macht en kindbeeld en de juridische context.

5.6. Achtergrond en theoretisch kader kinderrechteneducatie

Wat is de relatie tussen kinderrechten en onderwijs? Op basis van een beperkte literatuurstudie, krijg je een beter begrip van wat een rechtenperspectief op onderwijs kan betekenen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het recht op onderwijs en rechten in onderwijs.

- Het '**recht op onderwijs**' wordt besproken in termen van toegang tot onderwijs en inhoud van onderwijs.
- '**Rechten in onderwijs**' wordt onderzocht vanuit de inhoud van onderwijs en relaties in onderwijs.

In deze brochure vind je een overzicht van het **laagdrempelig en gebruiksvriendelijk** lesmateriaal van "Start to Kinderrechten" voor lerarenopleiders en toekomstige leerkrachten. Hiermee integreer je kinderrechten concreet in je lessen en vind je manieren om je studenten te doen stilstaan bij dit thema.

www.starttokinderrechten.be

REFLECTIE

VISIE

INFO

GETUIGENISSEN

INSPIRATIEMATERIAAL

VRAGEN?

Heb je vragen? Wil je graag meer weten?
Stel je vraag aan UNICEF België via info@unicef.be

Stel je vraag aan docenten in de lerarenopleiding:
nele.willems@ap.be, lector lerarenopleiding AP
of nele.willems@keki.be, stafmedewerker KeKi
katrien.demaegd@hogent.be, opleidingshoofd HOGENT